

MARTIN NIELSEN

Kommunisternes Kapital

ARTIKLER OG TALER

Udvalgt og redigeret af Poul Thomsen

MELBYHUS 1973

Martin Nielsen:

Kommunisternes kapital.

Udvalg og redaktion ved Poul Thomsen.

Billedredaktion og noter ved H. E. Sørensen.

Copyright 1973 by

Forlaget Melbyhus, 6780 Skærbæk.

Tlf. (04) 75 17 04.

Sats og tryk: Skive Offset.

ISBN 87 980190 7 4

Tidligere udsendt:

H. E. Sørensen: Døden i Kastellet.

Klart nej til Fællesmarkedet.

Anton Kanstrup: Kampen for en tillidsmand.

H. E. Sørensen: Lyngens søn.

H. E. Sørensen: Grænsen drages.

Hans Scherfig: Tegninger.

Under forberedelse:

H. E. Sørensen: En landsby i Lilleasien.

Forsidebillede:

Martin Nielsen, foto 1960.

UNIV. BIBL. 1. AFD.

13 MRS1973

KØBENHAVN

Vi har ret!

(Tale på centralkomiteemøde 1958)

Det er først efter meget alvorlige overvejelser, jeg er gået med til på forretningsudvalgets flertals vegne at indlede debatten til dette punkt. Når jeg trods udtalt ulyst dog til slut har påtaget mig opgaven, skyldes det, at jeg i betragtning af situationens alvor har følt, at der på mig, som en af de få der har gjort hele felttoget med, hviler et særligt ansvar, som jeg ikke kan eller vil unddrage mig. Det, jeg har at sige, dækker i hovedtrækkene flertallets principielle synspunkter, men det er ifølge sagens beskaffenhed uundgåeligt, at min personlige opfattelse også kommer til at træde frem, fordi jeg som person er så dybt engageret i dette partis liv.

Hvad jeg nu har at sige, siges dernæst under hensyntagen til følgende:

For det første: Trods socialismens og fredskræfternes uhyre og stormende vækst i verdensmålestok, gennemlever vi fortsat en periode, hvor verden så at sige uafsladeligt balancerer på krigsafgrundens, hvilket vil sige på atomkrigens rand. Intet kommunistisk parti kan i sin nationale eller i sin internationale politik undlade at tage hensyn til denne kendsgerning.

For det andet: Den alvorlige krise, vort parti gennemgår, er forlængst

ophørt med at være et indre partianliggende eller et anliggende, der kun angår dansk arbejderbevægelse og de progressive kredse i vort land. Den er blevet et offentligt politisk anliggende i en sådan grad, at der i centralkomiteens mapper ligger et af et medlem skriftligt formuleret forslag, der i hvert fald på eet væsentligt punkt bygger på og argumenterer ud fra en løgn, der har stået at læse i modstanderpressen. Det drejer sig om punkt 4 i Kaj Moltkes indsendte forslag.

For det tredje: At denne utålelige partimæssige tilstand medfører, at der i forbindelse med, hvad der siges, hvad der foreslås, og hvad der foretages på dette møde, af enhver, der føler et virkeligt ansvar overfor vort parti, må regnes med som en kendsgerning, at gennem bevidst forræderi vil hans eller hendes ord ikke blot blive refereret offentligt, men brugt og misbrugt i den almindelige antikommunistiske kampagne, der pågår mod vort parti.

Det er ud fra skyldig hensyntagen til disse kendsgerninger, jeg overhovedet udtaler mig på dette møde.

Kammerater, hvad vi end er uenige om, hvilke principielle, taktiske og praktiske politiske spørgsmål, vi end har en forskelligartet opfattelse af, og uanset hvilke politiske eller personlige eller andre modsætninger – reelle eller kunstige – der kan være os imellem, eet tror jeg alle partiets ansvarsbevidste medlemmer, alle kammerater i og uden for centralkomiteen, i og uden for forretningsudvalget, er enige om, og det er:

Vi er ansvarlige både overfor dansk arbejderbevægelse og overfor vort lands fremtid såvel som overfor den internationale revolutionære bevægelse for, at der også i vort land findes et marxistisk-leninistisk parti, der på vort frontafsnit er i stand til at opdrage, forberede, organisere og lede dansk arbejderklasses kamp fremad mod stadigt højere politiske former med det endemål at bringe den socialistiske samfundsændring til sejr og opbygge socialismen i vort land.

Vi er direkte ansvarlige for dette både som parti og som personer, fordi der ikke findes noget andet parti eller nogen anden organiseret politisk kraft, der kan træde i Danmarks kommunistiske Partis sted. Formår vi ikke som personer eller som kollektiv at gøre vort parti til det så tvingende nødvendige politiske redskab i klassekampen og den i vor tid så hurtigt fremadskridende historiske udvikling, må vi som personer træde til side og give plads for andre, så sandt som klassekampens historie tydeligt har vist os, at arbejderklassen i enhver situation har været og er i stand til selv at skabe og udvikle sine ledere og forme sit politiske førerskab.

Derfor er vi – flertallet – indstillet på, at forslaget om partikongressens fremrykning må afhænge af dette møde og dets forløb.

Dette ønskes sagt, fordi vi alle – tror jeg – har en klar forståelse af, at den indre politiske situation, vort parti befinder sig i – og længe har befundet sig i – kan udvikle sig til den alvorligste siden tiden omkring den revolutionære bevægelses sammenbrud i Danmark for omkring 30 år siden.

Det er også nødvendigt at fastslå dette, fordi den indre politiske situation ikke blot fremkalder opløsning og frafald i vore rækker og giver vore fjen-

der anledning til indefra som udefra at holde vort parti under vedvarende beskyddning, men også og ikke mindst, fordi disse tilstande har lammet og lammer partiets handlekraft, initiativ og arbejde udadtil, og har nedsat dets omdømme i de kredse, som stod og står os nærmest.

Kammerater, hvad er det da, der er galt, hvad er det, der til vore naturlige fjenders glæde og fryd, og til vore medlemmers og vore kammeraters – i videste forstand – sorg og græmmelse, ligesom er i færd med at gnave partiets livsnerve over? Hvad er det, der lammer vor handlekraft i en tid, hvor udviklingen og begivenhederne kalder på vor indsats og på vort politiske initiativ mere end nogensinde? Helt let at få hold på det er det ikke, men dette møde – som bør få et sagligt forløb – har pligt til at klare, hvad det er, der er os politisk imellem. De to dokumenter, Aksel Larsens og det flertal af forretningsudvalget har udarbejdet, trækker visse linjer op, og er dermed et bidrag til klaring af situationen. De to forslag til principielle udtalelser, der ligger i mapperne, tydeliggør standpunkterne i betydelig grad.

Dagen i dag og i morgen bør gøre det helt klart, også – hvad jeg håber – at modsætningerne endnu ikke er større, end de i partiets og arbejderklassens interesse kan overvindes.

Måske kan vi nærme os spørgsmålet om, hvad det er, der lammer os, fra en helt anden side, måske kan vi trænge ind til noget afgørende i vor partimæssige situation ved at stille og prøve at besvare et helt andet spørgsmål:

Hvad var det, der tidligere trods svaghed, mangler og fejl i såvel vort indre som ydre arbejde, gav os den usårlige kraft, der bar os igennem selv de sværeste tider, den styrke, som vore fjender både frygtede og misundte os?

Hvad er det, der fik vore unge kammerater til under den spanske borgerkrig at melde sig som frivillige i hundredtal vel vidende at de skulle være glade, hvis 2 af hver 3 overlevede?

Hvad var det, der gjorde, at vore kammerater i modstandskampen, i fængsler og koncentrationslejre, ja, foran nazisternes geværløb, var i besiddelse af en indre rejsning, der gjorde dem til noget særligt blandt mennesker, uanset hvor ondt de havde det og uanset, hvordan deres personlige skæbne end tegnede sig?

Hvad var og er det for indre kræfter, der gennem lange, lange år fik og fortsat får vore kammerater til at gå på trapperne, til at udholde hån og spot og forfølgelse – i perioder eller hele tiden – på arbejdspladser og i familiekredsen og blandt mennesker, som de ellers synes om og gerne ville være venner med?

Hvad var og er egentlig „hemmeligheden“ ved kommunisternes indre moralsk-politiske holdning og den utrolige menneskelige styrke, som kommunister i vor tid har lagt og lægger for dagen?

Kan vi besvare disse spørgsmål rigtigt, er det muligt, vi nærmer os noget af det afgørende i den indre- og ydre partimæssige situation, som plager os som parti, som medlemmer af partiet, og som mennesker blandt mennesker.

Vi kan i denne forbindelse se bort fra, at vi skulle være klogere end

andre, forstand gør det visseligt ikke alene, vi kan også se bort fra, at flertallet af vore kammerater har en større indsigt i videnskabelige og hvad angår andre almindeligt anerkendte dannelsesområder, end så mange andre, selv om kommunister i almindelighed ved mere end de fleste.

Men alt dette er ikke afgørende! Afgørende er, at kommunisterne har en større forståelse af jævne menneskers livsvilkår, at de kender deres kamp, deres længsler og deres håb, simpelthen fordi kommunisterne er en del af disse jævne mennesker, en del af deres længsler og håb, og fordi kommunisterne ved, at kun gennem et fællesskab af alle jordens jævne mennesker er det muligt at realisere folkenes længsler og opfylde deres håb, at kun gennem et sådant fællesskab kan folkenes kamp, som i vor tid, bevidst eller ubevidst, er en stræben mod socialismen, føres til sejr.

Denne viden, der er et produkt af underklassens liv og naturlige og nødvendige solidaritetsfølelse, er noget meget væsentligt i enhver kommunistisk politisk rustning, det er noget, der ikke kan købes på noget universitet i verden, det er simpelthen summen af de undertrykte og udbyttede folks sekellange erfaringer, som er gået i arv fra slægt til slægt, og i vor tid modnet og lutret, har taget form i den socialistiske klassebevidsthed.

Med andre ord, det vi havde og det vi har fremfor alle andre, det der har gjort os moralsk usårlige, det der har givet os den politisk-moralske holdning, som vore fjender både har frygtet og misundt os, er simpelthen, bevidstheden om, at vi har ret! og at vi kender vejen, der skal gås for at nå målet for folkenes stræben.

Bevidstheden om at vi har ret, parret med vor marxistiske viden om, at socialismen ikke blot er den retfærdigste samfundsform, men at den er i overensstemmelse med den historiske udviklings nødvendighed, og at den simpelthen i vor tid er bleven selve betingelsen for at menneskeheden kan overleve de farer, der truer den fra den døende, men desperate kapitalismes og imperialismes side.

Til denne vor moralsk-politiske rustning hørte – og må nødvendigvis høre – glæden, stoltheden og begejstringen over socialismens sejr, først i Sovjetunionen, senere i de folkedemokratiske lande, i Kina og videre fremover i den antikapitalistiske og antiimperialistiske hovedlinje, der træder mere eller mindre tydeligt frem i alle undertrykte folks friheds- og selvstændighedskamp i vor tid.

Aksel Larsen siger rigtigt i sit memorandum, at før den 20. kongres var der ingen tvivl i nogen dansk kommunistisk sind, hvad Sovjetunionen angik. Hvad Sovjetunionen, dets ledere og dets sovjetiske parti sagde og gjorde var rigtigt og uden for diskussion. Men hvad er det da, der har ændret sig, hvad er det, der sker nu?

Er det ikke det, at arbejderklassens, socialismens og fredens fjender bevidst – og som vi ser i vore egne omgivelser, med held – prøver på at nedbryde netop det, der var styrken i vor politiske og moralske holdning?

Er det ikke sådan, at ved systematisk at så tvivl i vore sind til den socialistiske udviklings indhold og holdbarhed dér, hvor folket forlængst politisk har sejret, er der ikke blot blevet sæt tvivl til Sovjetunionen og de

øvrige socialistiske landes udvikling, men tvivl til socialismen som idé, og som den uundgåelige, kommende samfundsform?

Er det ikke sådan, at der så's tvivl til selve socialismens grundlæggende og bærende idé: den proletariske revolutions nødvendighed, produktionsmidlernes overgang til samfundseje og folkets politiske magtovertagelse under arbejderklassens førerskab med et marxistisk-leninistisk parti i spidsen?

Det er sådan! Også i vort parti! I mangt og meget af det, der er sket efter 20. kongres, efter de ungarske begivenheder, efter det jugoslaviske partiprograms fremkomst, bør man nok se en mere dreven, en mere smidig og nuanceret kamp fra monopolkapitalens side mod den kommunistiske verdensbevægelse og dens enkelte led, end den køllepolitik, der tidligere blev ført, og som i højere grad end at splitte drev kommunistiske og de progressive kræfter sammen. Hvis dette er rigtigt, og det er rigtigt, er de undergravnings- og splittelsesforsøg vi nu er ude for, farligere end dem, vi tidligere har kendt, og derfor er det nødvendigt ideologisk og politisk at ruste os imod dem, fordi de kun effektivt kan bekæmpes med ideologiske og politiske midler fra vor side.

Man sætter fra kommunismens fjenders side naturligvis ind der hvor det er lettest at sætte ind: 20. kongres og begivenhederne i Ungarn. Afsløringerne omkring 20. kongres ramte og måtte ramme alle kommunister hårdt, hårdest dog dem, der i alle de omtrent 40 år havde følt sig solidarisk med og uden tvivl i sindet havde forsvaret Sovjetunionen.

Aksel Larsen omtalte på sit sidste møde en reaktion fra min side i forbindelse med 20. kongres – uden dog at nævne mit navn. Jeg vedstår – følelsesmenneske som jeg er, at også jeg gennemgik en krise efter kongressen, og jeg vil tilføje: skam for den, der ikke blev berørt af det, der kom frem, skam for den, der ikke følte det nødvendigt nu at gøre sig sit ståsted klart.

Efterhånden lod jeg dog ikke blot følelserne, men også forstanden være retningsgivende for min vurdering, og jeg kom til det resultat, at der i de hårde år, hvor der faktisk var tale om en væren eller ikke væren for verdens første socialistiske land, er der sket ting, som ikke kan forsvares eller undskyldes, men jeg kom også til det resultat, at socialismens afgørende grundlag ikke blev anfægtet, og hvad der er endnu vigtigere, at SUKP viste sin socialistiske og moralske styrke ved efter evne at rette begåede fejl, og ved at bøde på det, der ikke kunne gøres godt igen, og frem for alt andet ved at drage lære af det, der var sket i persondyrkelsens periode.

Udviklingen i Sovjetunionen i de hårde år, og det var hårde år, prægede naturligvis ikke blot SUKP, den prægede den kommunistiske verdensbevægelse, den prægede vort parti. Vi fulgte trop på godt og ondt, vi var, som vi har indrømmet, for ukritiske, vi var inde i en periode, som ingen ønsker tilbage, men derfra og til at fordømme og afskrive verdenskommunismens kamp i disse hårde, og for menneskehedens fremtid efter alt at dømme afgørende år, er for stort et spring.

Mon vi ikke kan konkretisere en afgørende del af vore meningsforskellig-

heder derhen, at de drejer sig om vor stilling til og vurdering af Sovjetunionen, dens politik, rolle i og indflydelse på verdensudviklingen, vor stilling til og vurdering af de tilsvarende spørgsmål, hvad angår de øvrige lande, der har betrådt socialismens vej, og endelig vor stilling til og vurdering af den internationale kommunistiske bevægelse og vort forhold til den?

Ikke sådan at forstå, at vort principielle tilhørsforhold til den internationale kommunistiske bevægelse, derunder også bevægelsen i de lande, hvor socialismen politisk har sejret, fra ansvarlig side i vort parti er draget i tvivl. Det er jo derimod, som vi alle ved, tilfældet både hvad angår den internationale revisionistiske bevægelse og hvad angår vore hjemlige revisionister. Men dog således, at vi – indtil vi er helt klar over hvor vi har hinanden – nødes til at sætte et spørgsmålstejn ved, om vi i praksis ser ens på disse afgørende spørgsmål.

I Deklarationen fra de kommunistiske partier og arbejderpartierne siges der blandt meget andet dette:

„Det er hævet over enhver tvivl, at for at opnå en effektiv samling af arbejderklassen, en samling af hele den arbejdende befolkning og hele den progressive menneskehed, en samling af de frihedelskende kræfter verden over, er det først og fremmest nødvendigt at styrke samlingen i de kommunistiske partier og arbejderpartierne selv, at styrke sammenholdet mellem de kommunistiske partier og arbejderpartier i alle lande. Denne samling er kernen i en langt bredere samling, den er selve hovedgarantien for, at arbejderklassens sag vil blive ført til sejr“.

Her er vi ved noget væsentligt. Deklarationens problemstilling er i overensstemmelse med alle vore erfaringer. Hvis et socialistisk land eller et parti træder ved siden af det der siges her, åbnes der en breche i muren, den breche vore fjender spejder efter, den breche de ved list og ved provokation, ved vold og med magt søger efter for indefra at rulle hele den socialistiske verdensfront op.

Man siger så, at en sådan opfattelse – nemlig den, at vi i gode som i onde dage må stå sammen – fører til – eller i hvert fald kan føre til – at vi erstatter viden med autoritetstro og selvstændighed og kritisk indstilling med forkalket vanetænkning –.

Den kommunistiske verdensbevægelse i sin nuværende skikkelse – også vort parti – er et ægtefødt barn af den proletariske revolution for mere end 40 år siden, og vi kan ikke frigøre os og vi bør ikke frigøre os fra vor oprindelse. Alle erfaringer – vore egne som arbejderklassens almindelige historiske erfaringer – siger os, at slækker vi på den internationale solidaritet, tager vi snart i dette og så i hint spørgsmål – mange spørgsmål hvis egentlige baggrund vi ikke kender, og på grund af verdenskampens hårdhed ikke kan kende eller gøre krav på at kende i enkeltheder – særstillinger, så fører det før eller senere til opportuniste, eller det, der er værre.

Det er min opfattelse, at vi mere end een gang har været i betænkelig nærhed af krigens afgrund, og kun at den socialistiske verdens styrke, fasthed og konsekvens har forhindret katastrofen. I en sådan verden og under sådanne forhold må også Sovjetunionen og dens ledere have deres bevæ-

gelsesfrihed og kan ikke kræves til regnskab for ting, de af gode grunde ikke kan svare på – sådan som verden ser ud.

Vi har på landskonferencen og senere på den ekstra partikongres fastslået vor ret og vor pligt til selvstændig politisk stillingtagen og vurdering af alle internationale spørgsmål, noget vi dog vist nok altid har haft såvel ret som pligt til, men det kan næppe betyde, at vi i de afgørende spørgsmål skal søge at komme til at indtage en særstilling – udskille os fra helheden.

Og dog tror jeg, at det der foruroliger mange af os er, at der i vort parti og i dele af dets ledelse kan spores en tanke om, at vi i visse spørgsmål – også af afgørende karakter – burde udskille os fra den øvrige kommunistiske verdensbevægelse i håb om at møde større forståelse i dansk arbejderbevægelse og i det danske folk, ud fra den opfattelse, at vore tilbageslag mere er forårsaget af internationale begivenheder, frem for alt i den socialistiske verden, og vor politiske stillingtagen dertil, end af vor hjemlige politiks utilstrækkelighed og manglende initiativ og dristighed, i mange tilfælde også manglende fasthed i vort eget arbejde.

Tankegangen forekommer både urigtig og farlig.

Urigtig, fordi som kompensationsvilkår er i dag, må den revolutionære arbejderklasse være en enhed i tanke og i handling, urigtig, fordi intet kommunistisk parti af sine fjender vil få lov til at afstå fra arv og gæld i forholdet til Sovjetunionen, eller til at frigøre sig for et politisk-moralsk medansvar for hvad der sker i den socialistiske verden, med mindre partiet toner rent antisovjetisk og dermed kontrarevolutionært flag.

Henvisninger til eksisterende venstresocialistiske grupperinger eller endog store partier som Nenni-socialisterne i Italien – jeg siger ikke dette, fordi det har været draget ind i partiledelsens diskussioner, det har det ikke, men fordi jeg ved, det har været brugt på anden måde – holder heller ikke. Disse grupperingers muligheder og eksistensgrundlag er i de fleste tilfælde i højere grad et produkt af et kommunistisk parti overfor hvilket de danner en midlertidig dæmning imod en bevidst venstreudvikling i vedkommende lands arbejderklasse, end de er udtryk for en selvstændig, principiel socialistisk retning i arbejderklassen.

Tankegangen synes farlig, fordi den efterhånden vil føre os ud i en principløs holdning til alle afgørende ideologiske og internationale spørgsmål, farlig, fordi den i det lange løb vil afgrænse os fra det væsentlige i den stormende internationale udvikling: samhörigheden den kæmpende socialisme imellem, både i de lande, hvor arbejderklassen har sejret politisk, og i de lande, hvor arbejderne endnu kæmper under kapitalismens og imperialismens betingelser, farlig, fordi den naturnødvendigt må befordre den revisionisme, der ligger i luften, og som bevidst understøttes af socialismens fjender, farlig, fordi vor hjemlige politik, hvordan vi end vender og drejer den, nødvendigvis altid vil være et produkt af den internationale bevægelses politik og kamp – tilpasset vore forhold og vore betingelser – javel, men dog en bestanddel af den kæmpende kommunistiske bevægelses internatio-

nale politik og kamp, og forsåvidt også en bestanddel af alle undertrykte folks antiimperialistiske kamp.

Dette betyder ikke og må ikke betyde, at vi ikke kan og skal føre en selvstændig politik tilpasset vore forudsætninger, vore traditioner, vor mentalitet, men det ændrer intet i vort internationale tilhørsforhold, tværtimod, det kan kun gøre dette rigere og fastere, så sandt som egentlig internationalisme forudsætter et nationalt udgangspunkt. Savnes dette, bliver det til kosmopolitisme og det borgerlige radikaleri, som vi her hjemme i og uden for vor bevægelse kender alt for godt.

Der kan næppe være uenighed om, at en fornyelse af såvel vort indre partiliv som vort udadvendte arbejde er påkrævet og skal gennemføres, hvis vi skal bringe vort parti på fode igen, og hvis vi skal være på højde med de opgaver, der venter på os, og de muligheder, der objektivt er til stede for et opsving for vor politik.

Aksel Larsen kræver i denne forbindelse et *hamskifte*, hvor pinefuldt det end kan være. Jeg er ikke stiv i zoologien, men har dog på fornemmelsen, at når der sker et hamskifte, er den nye ham stort set vokset ud, var dette ikke tilfældet, ville der jo være tale om en flåning, som næppe noget levende væsen ville være i stand til at overleve.

Det hamskifte, som er nødvendigt i vort parti er vel både af politisk og personlig art i den forstand, at der også forestår, og faktisk foregår et *generationsskifte* i partiet. Det er livets lov, og det er en af svaghederne, at vi, der gennem en lang årrække har haft et afgørende ansvar for partiet, ikke bevidst og kraftigt nok har befordret dette generationsskifte, men givet er det, at det nu trænger sig på, og under en fornuftig og forsvarlig udvikling vil komme til at fremme både hamskiftet og den tiltrængte fornyelse i såvel vort indadvendte som udadvendte arbejde.

En sådan stadig fornyelse er også livets lov. Stilstanden i politiske og organisatoriske arbejdsformer er stagnation, som i politik er lig med tilbagegang!

I denne forbindelse er det nødvendigt at sige nogle ord om de modsætninger af personlig art, som nævnes både i Aksel Larsens og flertallets redegørelse, og som stærkt blev fremhævet af provinskammerater på sidste møde, som den egentlige og dybestliggende årsag til de politiske modsætninger i forretningsudvalget.

Jeg advarer imod, at man bider sig for fast i tanken om, at eksisterende reelle eller tænkte personlige modsætninger er *afgørende* i politiske spørgsmål, i værste fald er de kun *medvirkende* til at skærpe allerede eksisterende politiske modsætninger, som regel er de aldrig selve årsagen, i hvert fald ikke blandt voksne, gennem et langt liv prøvede kampfæller.

Må jeg som en af de ældste – både fysisk og partimæssigt – have lov til at sige nogle rent *personlige* ord om disse spørgsmål:

Det er indlysende, at de, der har skabt og gennem lange kampår har haft afgørende indflydelse på vort parti, at de, der som Aksel Larsen har stået for skud i offentligheden i et omfang som ingen andre, at de hvis ære og personlige hæderlighed dagligt er bleven draget i tvivl i aviser og på

kioskernes plakater gennem omkring tredive år, på een eller anden måde mærkes deraf. Det er lige så givet, at vi alle – trods vilje til kollektivitet, som vor erfaring og vor forstand siger os er nødvendigt, er børn af det samfund, vi lever i, og at det i første række var vor individualitet, der drev os til oprør imod det bestående og at det var som individualister vi gik ind i et frivilligt, kollektivt arbejde. Det turde også være klart, at kun stærke personligheder har kunnet holde ud gennem disse lange år, og jo ældre vi bliver, jo stærkere træder sandsynligvis vore særegenheder og vore skarpe kanter frem. Når dertil så føjes, at politisk kamp, modstandskamp, fængsler og koncentrationslejre har slidt på mange af os og muligvis ældet os før tiden, og i hvert fald medført, at vor arbejdsevne ikke er så stor som tidligere, kan alt dette let føre til såkaldte personlige modsætninger, særligt når vi gennem mange år har kæmpet mod overlegne modstandere og år for år har måttet registrere tilbagegang og svindende politiske indflydelse.

Men jeg advarer mod at bide sig for fast i den tankegang, at eksisterende eller tænkte personlige modsætninger er årsagen til de politiske tilstande, vi har i partiets ledelse, i værste fald er de kun en følge deraf, og de ville efter min opfattelse, om ikke helt forsvinde, så dog træde i baggrunden i samme øjeblik, der var fuld politisk enighed om det væsentlige i partiets indadvendte og udadvendte arbejde. Et gnidningsløst generationsskifte vil yderligere kunne mindske modsætningerne og styrke kollektivet.

Hvad er der da at gøre?

Vi må nu sagligt og lidenskabsløst prøve på at skaffe klarhed over, hvad der politisk er os imellem, og så se, om modsætningerne er større, end de ved en fornuftig og overfor partiet og arbejderklassen ansvarsbevidst holdning kan overvindes ikke blot i ord, men i praktisk samarbejde. Vi må gøre os klart, om der er noget i partiets opbygning, som bør rettes eller å jourføres, derunder spørgsmålet om et mindretals stilling. For mig – og jeg tror for os alle – er der ingen tvivl om, at et mindretal må og skal have muligheder for at komme til orde med sine synspunkter, men når afgørelsen er truffet, må partiet enigt arbejde for den linie, der er flertallets, alt andet fører til opløsning og vil udslette partiet som kamporganisation. Den demokratiske centralismes grundprincipper kan ikke ustraffet anfægtes i et kommunistisk parti. For det andet tvinges partiet til at gøre op med dem, der ikke vil indordne sig under partiets generallinie, og som indefra og udefra – efterhånden på rent forræderisk måde – søger at ødelægge partiet.

Lige siden 20. kongres og siden vi åbnede den offentlige partidiskussion i forbindelse hermed, har vi kunnet iagttage to ting: Dels at der har været folk i og omkring partiet, som har følt det som deres opgave at levere stof til arbejderklassens, fredens og partiets fjender til angreb mod vort parti og vor bevægelse i almindelighed. – I begyndelsen skete dette i ytrings- og meningsfrihedens navn, senere, da den slags metoder ikke slog til i forsegene på at undergrave og opløse partiet, i udlevering af referater fra

møder og forhandlinger, som blev tilstillet modstanderpressen og igen senere ved, at interne partidokumenter simpelthen blev udleveret til partiets fjender til offentlig brug imod partiet.

Intet parti, end ikke et borgerligt, kan tolerere noget sådant, intet kommunistisk parti i verden ville så længe som vort have fundet sig i disse tilstande. Det er nødvendigt for partiets enheds skyld nu at sætte en stopper for denne undergravende virksomhed og at rette en appel til partiets sunde og stærke medlemsstab om at de selv rydder op, hvor oprydning er nødvendig.

For det tredje bør partiet, på linie med den karakteristik og de opgaver, der er skitseret i forslaget til „manifest“ i dette efterår og i den kommende vinter sideløbende med det nødvendige ideologiske oplysningsarbejde indadtil og udadtil og den organisatoriske styrkelse af vort parti og vor presse, som trænger sig på, dristigt tage det massearbejde op, som i så lang tid er bleven forsømt. Kampen for fredens bevarelse og spørgsmålet om Danmarks internationale stilling må her stå i forgrunden.

Den verdenspolitiske udvikling er gået i skred. Den kolde krigs stivnede fronter er i opløsning. De undertrykte folks stormmarch fremad mod et selvstændigt liv i frihed og menneskelighed lader sig ikke standse. For alle lande, men frem for alt for de små lande som Danmark tårner problemer sig op, problemer hvis rigtige eller forkerte løsning kan blive afgørende for lang tid fremover.

Alt det vi har drømt om i de snart fyrré år vort parti på den ene eller anden måde har levet og virket, alt det vi har kæmpet for, alt det vore kammerater har ofret alt – derunder også livet for – nærmer sig med stormskridt sin fuldbyrdelse.

Det er socialismen, der i vor tid triumferer, det er kapitalismen og imperialismen, som er ved at smuldre bort!

Kan vi forhindre krigen er sejrens dag historisk nu mere i syne!

Det er derfor både tragisk og meningsløst, det er simpelthen naturstridigt, og det er at svigte dansk arbejderbevægelse og det danske folk fortsat at lade stå til i vort parti, som vi har gjort det alt for længe. Vor idé er usvækket, vort partis medlemmer er trofaste og kampvillige, dansk arbejderbevægelse og det danske folk har brug for vort kommunistiske parti – lad os da give det det førerskab, det har brug for, og som vi ved, partiet og arbejderklassen kræver af os, og som vi er i stand til at skabe, blot vi selv vil.

Vi har et fælles ansvar for at det sker. Nogle af os har – af mange grunde – et større ansvar end andre! Lad os prøve på at vise os dette ansvar værdige!